

Kekkonen, Jumala ja seksi ovat suomalaisen sananvapauden koetinkivet

Tiellä sananvapauteen on suomalaisen sananvapauden ja sensuurin muistikirja vuosilta 1917–2017. Ainutlaatuinen verkkoteos avaa itsenäisen Suomen sananvapaushistoriaa tavalla, jota ei ole nähty missään aikaisemmin.

Teoksen aikajanalla on yli 850 artikkelia, joita taustoittavat suomalainen sanomalehdistö, Kansalliskirjaston kokoelmat ja yli 30 haastateltua merkkihenkilöä kuten **Jörn Donner, Erkki Tuomioja, Tapani Ruokanen, Erkki Liikanen, Olli Alho, Hanna Nikkanen ja Sirpa Kähkönen.**

Teos kertoo, miksi Suomi on verkkoaikana maailman sananvapauden huippumaa. Saavutus ei ole sattuma, vaan määrätietoisen lainsäädännön, rohkeiden tekijöiden ja keskustelun tulos. ”Sananvapaudelle ei ole standardia. Siksi se määritellään joka päivä uudestaan”, toteaa hankkeen vetäjä professori Kai Ekholm.

sananvapauteen.fi avattiin yleisölle keskiviikkona 23.11. klo 12.00

Verkkoteos lahjoitettiin julkistuksen jälkeen Kansalliskirjastolle, jossa se aloittaa valmistautumisen Suomen 100-vuotisjuhlaan. Maaliskuussa 2017 Kansalliskirjaston Galleriassa avattavassa näyttelyssä syvennytään lisää verkkoteoksen sisältöihin ja kiellettyihin alkuperäisteoksiin. Monet teokset ovat tuttuja kävijöille, mutta näyttely tuo esille harvinaisuuksia ja yllätyksiä. Kyseessä on varmasti yksi itsenäisyyden merkkivuoden kiinnostavimpia näyttelyitä, joka koskettaa koko kansakuntaa.

Verkkoteos on Helsingin Sanomien Säätiön rahoittama ja sen takana on työryhmä professori Kai Ekholm, tutkija Päivikki Karhula ja historioitsija Tuomo Olkkonen. Teoksen graafinen suunnitteli on arkkitehti Marjaana Kinnermä ja teknisestä toteutuksesta on vastannut Flo Apps.

Kansalliskirjasto avasi kirjastojärjestelmien poimintaluettelointirajapinnat vapaaseen käyttöön

Kansalliskirjasto avasi useiden kirjastojärjestelmiensä poimintaluettelointiin tarkoitetut rajapinnat vapaaseen käyttöön 30.9.2016 alkaen. Avaamisen myötä kirjastot voivat maksutta noutaa 12 miljoonan tietueen valikoimasta kuvailutietoja omaan kirjastotietokantaansa. Tietojen poimimisen ansiosta jo muualla tehtyä kuvailua ei tarvitse tehdä kirjastoissa uudelleen.

Kuvailutietojen avulla kirjastojen asiakkaat löytävät oikeat aineistot kirjastotietokannoista. Kirjastot voivat nyt vapaasti poimia kuvailutietoja metatietovaranto Melindasta, Suomen Kansallisbibliografia Fennicasta, kotimaisesta artikkeliviitetietokanta Artosta sekä Suomen kansallisdiskografia Violasta. Rajapintojen käyttö on tähän asti edellyttänyt sopimusta Kansalliskirjaston kanssa sekä maksua niiden käytöstä. Nyt ne ovat kenen tahansa käytettävissä, eikä erillisiä sopimuksia ei enää tarvita.

”Tavoitteisiimme kuuluu avoimuuden lisääminen, ja siksi avaamme poimintaluettelointirajapinnat vapaaseen käyttöön. Avaaminen helpottaa erityisesti erikoiskirjastojen ja myös yleisten kirjastojen luettelointityötä”, kertoo tietojärjestelmäpäällikkö Nina Hyvönen Kansalliskirjastosta.

Rajapintojen käyttö

Poimintaluettelointiin käytetään Z39.50- ja SRU-rajapintoja, joiden kautta kirjastot voivat noutaa yksittäisiä kuvailutietueita tai pieniä tietuejoukkoja Melindasta, Fennicasta, Artosta ja Violasta. Rajapintojen kautta bibliografiset tietueet ovat saatavana perinteisessä MARC-vaihtomuodossa sekä MARCXML-muodossa.

Rajapintojen käyttö vaatii kirjastojärjestelmäosaamista, ja niitä ei ole suunniteltu laajan yleisön käyttöön. Toisin kuin esimerkiksi OAI-PMH-tyyppiset rajapinnat, poimintaluettelointirajapintoja ei myöskään ole suunniteltu tietueiden laajamittaiseen lataukseen. Ohjeet rajapintojen käyttöön löydät Melindan asiakaswikistä (<https://www.kiwi.fi/x/qgpCAw>).

Kuvailutietoja vapaasti myös Finnassa

Poimintaluettelointirajapintojen lisäksi Fennican, Violan ja Arton sisältämät kuvailutiedot ovat nykyisellään saatavilla myös arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteisen Finna-palvelun avoimen rajapinnan (API:n) kautta (<https://www.kiwi.fi/x/RQ0XAw>). Finna API mahdollistaa myös laajat haut, esimerkiksi kaikkien Fennica-tietueiden lataamisen kerralla. Finna API:a ei voi kuitenkaan sellaisenaan käyttää kirjastojärjestelmän tietolähteenä, koska se ei ole minkään yleisesti tuetun rajapinta-standardin mukainen.

Kohti avointa linkitettyä dataa

Rajapintojen avaus on yksi askel Kansalliskirjaston metatietovarantojen avaamisessa. ”Vuoden 2017 aikana avaamme kansallisbibliografia Fennican vapaaseen käyttöön avoimena linkitettyinä datana”, kertoo Hyvönen tulevasta.

Lisätietoja: tietojärjestelmäpäällikkö Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto, [nina.hyvonen\(at\)helsinki.fi](mailto:nina.hyvonen(at)helsinki.fi)